

Gymnázium Jozefa Lettricha v Martine

Interná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov

Smernica je spracovaná v zmysle zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou č. 1/2025 vydanou Ministerstvom školstva, výskumu, vývoja a športu Slovenskej republiky.

Čl. 1

Úvodné ustanovenie

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania žiakov v Gymnáziu Jozefa Lettricha v Martine. Predmetom smernice je upraviť jednotný postup pedagogických zamestnancov pri prevencii a riešení šikanovania žiakov. Obsah tejto smernice tvorí neoddeliteľnú súčasť pracovných povinností všetkých pedagogických zamestnancov.

Čl. 2

Základné ustanovenia

(1) Na účel tejto smernice sa rozumie

- a) **šikanovaním** v škole obťažovanie formou spravidla opakujúceho sa nežiaduceho správania šikanujúceho voči šikanovanému, ktoré je motivované úmyslom získať nad šikanovaným prevahu, šikanovaného ponížiť alebo získať vynútené mocenské postavenie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastrašujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho, potupujúceho, zneuctvujúceho, zámerne zraňujúceho alebo urážajúceho prostredia vo forme verbálneho šikanovania, fyzického šikanovania, psychického šikanovania, emocionálneho šikanovania, nebezpečného elektronického obťažovania alebo nebezpečného prenasledovania,
- b) **priamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci zameriava svoje konanie priamo na šikanovaného opakujúcim sa úmyselným verbálnym, psychickým, emocionálnym alebo fyzickým násilím, pri ktorom sú spravidla prítomní aj účastníci šikanovania; je spojené s cieľom získať prevahu v kolektíve,
- c) **nepriamym šikanovaním** šikanovanie, pri ktorom šikanujúci používa metódy a nástroje vzťahového násillia a emocionálneho vydierania, najmä v podobe prehliadania, ignorovania, zámerného vyčleňovania šikanovaného z kolektívu, šírenia nepravdivých alebo znevažujúcich informácií, citlivých zvukových záznamov (audiozáznamov), obrazových záznamov (videozáznamov) alebo zvukovo-obrazových (audiovizuálnych) záznamov o šikanovanom alebo manipulovaním názorov a postojov ostatných členov sociálnej skupiny k šikanovanému,
- d) **šikanujúcim** žiak alebo skupina žiakov, ktorí opakovane psychicky alebo fyzicky ubližujú šikanovanému,
- e) **šikanovaným** žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú vystavení šikanovaniu,
- f) **účastníkom šikanovania** žiak alebo skupina žiakov, ktorí sú prítomní pri šikanovaní, alebo ktorí majú o šikanovaní vedomosť a nie sú šikanujúcimi ani šikanovanými,
- g) **dôvodom šikanovania** sú najmä špecifické charakteristiky šikanovaného,
- h) **verbálnym šikanovaním** opakované nadávanie, urážanie, posmievanie sa, dobiedzanie, vyhrážanie sa fyzickým útokom, navádzanie na fyzický útok, prikazovanie šikanovanému vykonať určitý úkon proti jeho vôli, zastrašovanie, vydieranie alebo vylúčenie šikanovaného z kolektívu,
- i) **fyzickým šikanovaním** nežiaduci a nechcený fyzický kontakt pre šikanovaného, pri ktorom šikanujúci šikanovaného opakovane bije, udiera, sáče alebo kope do neho, podrážka ho alebo hádže do neho rôzne predmety, skrýva, poškodzuje, privlastňuje si alebo ničí veci šikanovaného,
- j) **psychickým šikanovaním a emocionálnym šikanovaním** ubližovanie negatívnym ovplyvňovaním psychiky, emócií, nálady a duševného rozpoloženia šikanovaného, najmä opakovaným ponižovaním, zosmiešňovaním, zahanbovaním, opovrhovaním, ohováraním

v jeho neprítomnosti, rozširovaním nepravdivých informácií alebo urážaním rodinných príslušníkov alebo blízkych osôb,

- k) **elektronickým šikanovaním (ďalej len „kyberšikanovanie“)** verbálne, psychické šikanovanie a emocionálne šikanovanie uskutočňované v kybernetickom priestore bez fyzického kontaktu šikanujúceho a šikanovaného prostriedkami informačnej a komunikačnej technológie, ktoré môže mať aj anonymnú povahu, a pri ktorom šikanujúci dokáže uskutočniť útoky z rôznych miest, pričom šikanovaný sa o napadnutí nemusí okamžite dozvedieť a nemusí byť schopný identifikovať šikanujúceho; zverejnené informácie, fotografie, audiozáznamy a videozáznamy môžu byť prístupné veľkému počtu osôb a môže byť náročné ich odstrániť z kybernetického priestoru.

(2) Na účel tejto smernice sa za šikanovanie nepovažuje jednorazový alebo impulzívny prejav násilia alebo agresie medzi žiakmi akútnym neovládnutím emócií, ktoré bezprostredne odznievajú, prejav násilia medzi žiakmi mimo školy, ktorý nevyplýva zo vzťahov medzi žiakmi v škole okrem kyberšikanovania a nezhoda medzi zamestnancom školy a žiakom súvisiaca s výchovno-vzdelávacím procesom.

(3) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu, kedy môže byť šikanujúci od veku 14 rokov trestne stíhaný najmä za trestný čin ublíženia na zdraví, obmedzovania osobnej slobody, lúpeže, vydierania, hrubého nátlaku, nátlaku, porušovania domovej slobody, sexuálneho násilia, sexuálneho zneužívania, krádeže, neoprávneného užívania cudzej veci, poškodzovania cudzej veci, nebezpečného vyhrážania sa, nebezpečného prenasledovania, výroby detskej pornografie, rozširovania detskej pornografie, prechovávanía detskej pornografie a účasti na detskom pornografickom predstavení alebo ohovárania.

(4) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu alebo majetku.

(5) Skutočnosť, že šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody.

(6) Zamestnanec školy, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie k prevencii a riešeniu šikanovania, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví.

Čl. 3

Prevencia šikanovania

(1) Pri prevencii šikanovania dbáme v škole na vytváranie bezpečného prostredia, v ktorom sa vznik šikanovania aktívne obmedzuje.

(2) Pri prevencii šikanovania škola primerane pôsobí na žiakov s dôrazom na hodnotovú výchovu.

(3) Riaditeľ školy zabezpečuje činnosti súvisiace s prevenciou šikanovania prostredníctvom činnosti pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov.

(4) Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä

- a) využívaním takého obsahu, metód a foriem výchovy a vzdelávania, ktoré posilňujú úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu žiakov najmä voči sebe navzájom,
- b) aktívnym sústavným výchovným pôsobením pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca vrátane prejavovania záujmu o problémy žiaka v škole a mimo nej,

- c) dlhodobou strategickou činnosťou, realizáciou overených preventívnych programov a mimoškolskými činnosťami, ktoré posilňujú v žiakoch úctu, toleranciu, empatiu a solidaritu,
- d) spoluprácou s rodičmi,
- e) aktívnym prístupom orgánov školskej samosprávy pri prerokovaní školského poriadku, školského vzdelávacieho programu a opatrení školy k prevencii šikanovania,
- f) spoluprácou školy so zariadeniami poradenstva a prevencie, pričom pri prevencii šikanovania zariadeniami poradenstva a prevencie sa informovaný súhlas zákonného zástupcu nevyžaduje.

(5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec priebežne informuje zákonných zástupcov o opatreniach školy pri prevencii šikanovania najmä na webovom sídle školy, alebo na triednej schôdzi zákonných zástupcov v škole.

(6) Riaditeľ školy v spolupráci s pedagogickou radou rozpracúva opatrenia školy pri prevencii šikanovania v školskom poriadku a zabezpečuje dôkladný výkon dozoru v priestoroch, kde by k šikanovaniu mohlo dochádzať.

(8) Riaditeľ školy

- a) zabezpečuje vzdelávanie zamestnancov školy v oblasti prevencie a riešenia šikanovania,
- b) zapája do prevencie šikanovania orgány školskej samosprávy a zriaďovateľa,
- c) zverejňuje údaje o organizáciách, ktoré sa zaoberajú riešením šikanovania,
- d) zabezpečuje, aby v pracovnom poriadku školy bola upravená povinnosť zamestnanca školy bez zbytočného odkladu oznamovať podozrenie zo šikanovania a prijať zodpovedajúce opatrenia,
- e) oboznamuje zamestnancov školy so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- f) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku alebo skutkovú podstatu trestného činu,
- g) zabezpečuje poučenie zamestnancov školy o skutočnosti, že šikanujúcemu môže byť uložené opatrenie vo výchove, a o skutočnosti, že ak šikanujúci nie je trestne zodpovedný z dôvodu nízkeho veku, nie je to prekážkou na podanie trestného oznámenia a na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú šikanujúci spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú spôsobil na zdraví,
- h) informuje zamestnancov, žiakov a zákonných zástupcov o postupe pri zistení šikanovania.

Čl. 4

Preverovanie podozrenia zo šikanovania

(1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zostavuje skupinu zamestnancov školy, ktorá navrhuje a zabezpečuje postup pri riešení šikanovania; jej členmi sú najmä triedny učiteľ, školský psychológ, výchovný poradca.

(2) Opatrenia, metódy a postupy pri obmedzovaní šikanovania a nápravy jej dôsledkov sa navrhujú tak, aby zodpovedali vývinovej zrelosti, emocionálnej zrelosti a veku šikanujúceho, šikanovaného a účastníkov šikanovania, vrátane žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

(3) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní incidentu, ktorý zahŕňa podozrenie zo šikanovania bez zbytočného odkladu

zabezpečí pomoc a ochranu potenciálnemu šikanovanému, zabezpečí, aby v priebehu preverovania nedošlo k ďalšej konfrontácii medzi potenciálnym šikanujúcim a potenciálnym šikanovaným, informuje zákonného zástupcu potenciálneho šikanujúceho, potenciálneho šikanovaného a potenciálnych účastníkov šikanovania a spíše a zaeviduje záznam o incidente.

(4) Riaditeľ pri incidente podľa potreby kontaktuje zariadenie poradenstva a prevencie, orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, okresný úrad, ak ide o podozrenie zo spáchania priestupku, alebo políciu, ak ide o podozrenie zo spáchania trestného činu, prípadne poskytovateľa záchranej zdravotnej služby.

(5) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri preverovaní podozrenia zo šikanovania

- a) zabezpečí uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov medzi účastníkmi šikanovania alebo medzi svedkami,
- b) uchováva dôkazy o podozrení zo šikanovania v nevyhnutnom rozsahu a počas nevyhnutného času,
- c) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- d) zabráňuje zľahčovaniu šikanovania a takému konaniu, ktoré môže viesť k neriešeniu šikanovania, alebo k zverejňovaniu informácií z preverovania šikanovania.

Čl. 5

Opatrenia na riešenie šikanovania a nápravu jeho dôsledkov

(1) Škola dbá na bezodkladné riešenie šikanovania podľa tejto smernice.

(2) Vo vzťahu k šikanujúcemu riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec

- a) zabezpečí individuálny rozhovor odborného zamestnanca so šikanujúcim za prítomnosti jeho zákonného zástupcu s cieľom objasnenia motivácie, sociálneho a rodinného pozadia správania šikanujúceho a určenia ďalšieho postupu; časti rozhovoru sa môžu konať aj bez prítomnosti zákonného zástupcu, ak na to dá zákonný zástupca preukázateľný súhlas,
- b) zabezpečí intervenciu prostredníctvom odborného zamestnanca školy, vrátane podporných činností v príslušnej triede a zabezpečí podmienky pre fyzickú a psychickú bezpečnosť žiakov príslušnej triedy,
- c) môže podľa potreby uložiť opatrenie vo výchove alebo znížiť stupeň klasifikácie správania žiaka.

(3) Vo vzťahu k šikanovanému riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec

- a) zabezpečí podmienky na fyzickú a psychickú bezpečnosť šikanovaného a podľa potreby zabezpečí zdravotné ošetrenie,
- b) zabezpečí šikanovanému bezodkladnú psychologickú pomoc a podporu,
- c) zabezpečí šikanovanému podľa potreby, po porade s príslušným odborným zamestnancom, cielenú a systematickú podporu najmä prostredníctvom zariadenia poradenstva a prevencie,
- d) spolupracuje podľa potreby so Štátnou školskou inšpekciou, regionálnym úradom školskej správy alebo s Úradom komisára pre deti.

(4) Vo vzťahu k účastníkom šikanovania riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec

- a) zabezpečí účastníkom šikanovania podľa potreby individuálnu podporu a poradenstvo na základe posúdenia školského psychológa,
- b) zabezpečí skupinovú intervenciu v spolupráci so školským psychológom,
- c) zabezpečí skupinové činnosti s cieľom smerovania žiakov k pozitívnym postojom a hodnotám a k rozvíjaniu schopnosti identifikovať sociálno- patologické javy primerane ich veku, najmä v rámci realizácie preventívnych programov, triednických hodín, vyučovania prierezových tém, činností neformálneho vzdelávania.

Čl. 6

Spolupráca so zákonným zástupcom

(1) Riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec pri rozhovore so zákonným zástupcom šikanovaného, šikanujúceho alebo účastníkov šikanovania vo veci šikanovania dbá na zachovanie dôvernosti informácií.

(2) O rozhovore vrátane informovania zákonného zástupcu vyhotoví riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zápis, z ktorého jedno vyhotovenie poskytne riaditeľ školy alebo ním poverený pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec zákonnému zástupcovi.

Čl. 7

Stratégia školy v prevencii šikanovania

(1) V škole je nulová tolerancia k akýmkoľvek prejavom šikanovania a kyberšikanovania.

2) Pre zamedzenie vzniku a šírenia šikanovania a kyberšikanovania boli v škole prijaté opatrenia:

- a) Vytvárame pre žiakov bezpečné a podnetné prostredie, ktoré významne vplýva na personálny a sociálny rozvoj žiakov.
- b) Základom programu prevencie v škole je systém účinných preventívnych opatrení na zamedzenie šikanovania, ktoré sú uvedené v pláne činnosti koordinátora a sú pravidelne aktualizované.
- c) V školskom poriadku školy sú zakotvené pravidlá správania sa žiakov, z ktorých je zrejmé, že šikanovanie v škole nie je tolerované. Používanie mobilných telefónov v priestoroch školy je vymedzené školským poriadkom.

Čl. 8

Záverečné ustanovenie

S touto smernicou sú oboznámení všetci pedagogickí zamestnanci školy na zasadnutí pedagogickej rady. S touto smernicou budú oboznámení rodičia, resp. zákonní zástupcovia žiakov na triednych rodičovských schôdkach. Plán prevencie a plán činnosti koordinátora prevencie je v súlade s uvedenou smernicou. Smernica je zverejnená v pracovnej zborovni.

Čl. 9

Zrušovacie ustanovenie

Zrušuje sa interná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov z dňa 28.8.2020.

Čl. 10
Účinnosť

Táto smernica nadobúda účinnosť 10. februára 2025.

V Martine dňa 7.2.2025

PaedDr. Eva Kuková
riaditeľka školy